

17.1 Gevolgen inflatie en deflatie

Inflatie is een algemene stijging van het gemiddelde prijspeil. Inflatie leidt tot **geldontwaarding**: door de inflatie kun je met je inkomen minder goederen kopen. Inflatie heeft verschillende gevolgen.

Door inflatie neemt de koopkracht van je inkomen af. De koopkracht van je inkomen wordt ook wel je **reële inkomen** genoemd. Inflatie leidt tot **herverdeling van inkomens**: mensen die profiteren van prijsstijgingen gaan erop vooruit, mensen die geen prijscompensatie krijgen gaan erop achteruit.

Werknemers willen hun koopkracht handhaven. Zij vinden dat de procentuele loonstijging minstens even hoog moet zijn als de stijging van het prijspeil. Dit gebeurt door het eisen van prijscompensatie. Dit kan leiden tot een **loon-prijsspiraal**: als de prijzen stijgen, eisen de werknemers meer loon. De werkgevers berekenen de hogere loonkosten op hun beurt door in de prijzen van hun producten. Inflatie leidt tot **herverdeling van vermogens**: schuldeisers gaan erop achteruit, mensen met schulden gaan erop vooruit. Inflatie kan ook leiden tot **verslechtering** van de (internationale) **concurrentiepositie, daling van de besparingen**, onzekerheid in het economische verkeer en **sociale onrust**.

Deflatie is een algemene daling van het gemiddelde prijspeil. De gevolgen van deflatie zijn deels tegenovergesteld aan die van inflatie. Zo kun je bij deflatie met je inkomen meer goederen kopen: je **koopkracht neemt toe**. Ook bij deflatie is er sprake van **herverdeling** van inkomen en vermogensbezit. Als de prijzen van Nederlandse bedrijven sterker dalen dan van buitenlandse concurrenten, **verbetert de internationale concurrentiepositie** van Nederlandse bedrijven. Door de daling van het prijspeil nemen in de bedrijven de **winstmarges af**. Dit kan leiden tot dalende investeringen. En dalende investeringen zijn slecht voor de werkgelegenheid. Sommige bedrijven zullen met verliezen te maken krijgen. Zij moeten inkrimpen of gaan failliet. Hierdoor zullen er ontslagen vallen. Als consumenten in de komende maanden deflatie verwachten, leidt dat tot uitstel van bestedingen. Wachten wordt immers beloond met lagere prijzen! Hierdoor daalt de economische bedrijvigheid. Ook dit is slecht voor de werkgelegenheid.

Al deze effecten van deflatie kunnen ook optreden bij een sterke daling van de inflatie. In Europa vindt de Europese Centrale bank een inflatiepercentage van iets onder de 2% daarom acceptabel.

17.2 Prijsindexcijfers

Prijsstijgingen kun je meten met indexcijfers. Een **prijsindexcijfer** is een getal dat de verhouding weergeeft tussen de prijs van een product in een bepaalde periode en de prijs in de basisperiode. De prijs in de basisperiode is 100. De inflatie in Nederland wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gemeten als de stijging van het **consumentenprijsindexcijfer** (CPI) ten opzichte van 12 maanden geleden. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) doet iedere maand onderzoek naar de prijzen van 1.300 artikelen bij tienduizend bedrijven. Die goederen en diensten vormen samen een pakket dat kenmerkend is voor de consumptie van een gemiddelde Nederlander. De artikelen worden verdeeld in verschillende categorieën, die allemaal een gewicht (**wegingsfactor**) krijgen dat aangeeft hoe belangrijk het is in het uitgavenpatroon van de gemiddelde Nederlander. Op basis van dit onderzoek berekent het CBS maandelijks de consumentenprijsindex. De consumentenprijsindex (= CPI) is het getal dat aangeeft hoeveel procent het

prijspeil van door gezinnen gekochte consumptiegoederen gemiddeld is gestegen ten opzichte van dezelfde maand vorig jaar.

17.3 Oorzaken en oplossingen inflatie

Bestedingsinflatie: als de vraag naar goederen groter is dan de productiecapaciteit in de bedrijven, stijgen de prijzen. De oplossing voor deze inflatie moet gezocht worden in beperking van de bestedingen. Dit is mogelijk door te bezuinigen op de overheidsuitgaven, een verhoging van de belastingen en premies of een rentestijging door de ECB.

Als de lonen meer toenemen dan de arbeidsproductiviteit, stijgen de loonkosten per product. De bedrijven berekenen de loonkostenstijging dan door in de prijzen. Dit verschijnsel heet **loonkosteninflatie**. De oplossing is loonmatiging.

Belastinginflatie: verhoging van prijsverhogende belastingen zoals de btw of het verlagen van prijsverlagende subsidies leiden tot toename van de consumentenprijzen. De overheid kan een bijdrage leveren om de inflatie te bestrijden door het verlagen of niet verhogen van de prijzen van de eigen overheidsgoederen, belastingen en heffingen. Door het geven van overheidssubsidies aan bedrijven kan de kostenstijging worden gecompenseerd.

Geïmporteerde inflatie: ingevoerde goederen kunnen op twee manieren duurder worden: door stijging van de importprijzen zelf en door daling van de wisselkoers van de euro.

Nederland kan zelf nauwelijks invloed uitoefenen op de import van inflatie.

Winstmarge-inflatie: bedrijven met een machtspositie kunnen de prijzen opdrijven. Ook als bedrijven onderling prijsafspraken maken, gebeurt dat. De overheid schrijft voor dat onderlinge prijsafspraken verboden zijn. Bij overtreding van de wet worden hoge boetes in rekening gebracht.

De **Autoriteit Consument en Markt** (ACM) controleert de bedrijven.